

سلامت معنوی از دیدگاه مسیحیت و یهودیت

مجری: دکتر محمود عباسی

گروه: سلامت معنوی

سال شروع: ۱۳۹۲

سال پایان: ۱۳۹۴

چکیده

مقدمه

یکی از منابع مهم فرهنگ، در انتقال باورها، ارزش‌ها و نمادهای بیان‌شده، ادیان می‌باشند و دین از دو طریق بر مفهوم سلامت معنوی تأثیرگذار است؛ از یک‌سو دین با ایجاد معنا برای افراد زندگی آن‌ها را معنادار می‌سازد و از سوی دیگر نهاد دین با بیان بعد تکلیف‌شناختی، برای پیروان ادیان، ارتباط فرد در فضای کنش را که بنا بر حصر منطقی از حیث طرف رابطه، به چهار حالت ارتباط با «این جهان»، «خود»، «دیگری یا جامعه» و «غایت یا آن جهان» تقسیم می‌شود، مشخص می‌کند.

از این‌رو در پژوهش حاضر، دین یهودیت و مسیحیت که همچنان پیروان فراوانی در سراسر جهان دارند، مورد واکاوی قرار گرفته و مفهوم سلامت معنوی در این ادیان، مورد تدقیق واقع خواهد شد؛ بدین منظور معنایی را که ادیان برای زندگی پیروان خود ایجاد می‌کنند و نیز دستوراتی را که در رابطه با چهار حوزه طرف رابطه کنشگر به آن‌ها تجویز می‌کنند، مورد تحلیل واقع می‌گردد.

روش‌شناسی

با توجه به اینکه پژوهش حاضر با رویکرد تفسیری به موضوع می‌پردازد، لازم است مبانی فلسفی این رویکرد مورد توجه قرار گیرد. این پژوهش نوعاً مبتنی بر یک رویکرد روش‌شناختی است و از حیث روش گردآوری داده‌ها با روش اسنادی انجام شده است. روش اسنادی به کلیه متدهایی گفته می‌شود که در آن، هدف پژوهش با مطالعه، تحلیل و بررسی اسناد و متون برآورده می‌شود. در پایان، تحلیل داده‌ها از رویکرد تحلیل کیفی عرفی و تلخیصی به صورت مشترک استفاده شده است. در پژوهش حاضر موضوع سلامت معنوی در متون یهودیت و مسیحیت واحد تحلیل در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها

در این پژوهش با بررسی متون مقدس تورات و انجیل مفهوم سلامت معنوی در این کتب مورد واکاوی قرار گرفته است، اما از آنجاکه به لحاظ لغوی واژه سلامت معنوی به طور مستقیم در این آیات ذکر نشده است، سعی نمودیم با تفسیر آیات و تعیین نمودن روابط فرد با خود، دیگران، قدرت برتر و محیط، سلامت معنوی را در این متون رمز‌گشایی نماییم. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن بود که تمامی آیات کتب انجیل و تورات سرشار از حکایت‌ها و اندرزهایی بوده که همواره سعادت و تعالی بشر را در گرو عبرت‌آموزی و توجه نمودن به آن‌ها دانسته است.

در آیات کثیری از تورات و انجیل مسیر کمال انسان به وضوح ارائه شده است که پیوسته به او تأکید دارد آن‌ها را در رابطه با خود به کار بندد تا از سعادت دنیوی و آسایش آخروی برخوردار گردد. مسیری که در آن باید پیوسته از صفاتی چون خیرخواهی، سخاوتمندی، انصاف، صداقت، گذشت و... مدد گرفت و آن‌ها را در خود

نهادینه ساخت. برای نمونه در آیه «در عدل هیچ بی‌انصافی مکنید، یعنی در پیمایش یا در وزن یا در پیمانہ (کتاب لاویان ۱۹:۳۵)» هر چند انصاف بیان شده در نهایت در رفتار منصفانه فرد با دیگران نمود می‌یابد، اما این آیه با امر نمودن فرد به انصاف داشتن، بدون اشاره نمودن به انصاف داشتن نسبت به دیگران، بیش از هر چیز بر مقدم بودن نهادینه شدن مقوله انصاف در باطن فرد تأکید دارد. همچنین در آیات با تم رابطه فرد با خود و فرد با دیگران بسیاری از صفاتی چون گذشت، سخاوتمندی، امانت‌داری و... نام برده شده که سعادت فرد و جامعه را در صورت به‌کار بردنشان در روابط فرد با دیگران تضمین می‌کند، چراکه به‌کارگیری این صفات منجر به استحکام روابط گشته و سلامت آن را دوام می‌بخشد. یافته‌های مرتبط با تم رابطه فرد با قدرت برتر نیز به رابطه انسان با خداوند و به پاداش و عذاب ناشی از فرمان‌بری یا عدم التزام به اوامر خداوند اشاره دارد. تفسیر آیات این بخش بیانگر آن است که اعتماد به خداوند و توکل به او همواره رنج بشر را در برابر مشکلات کاهش داده و تسلی‌دهنده او در ایام گرفتاری است. در رابطه با رابطه فرد با محیط اگرچه در انجیل اشاره مستقیمی دال بر تأکید بر این بعد از سلامت معنوی نشده اما در تورات نسبت به ارتباط انسان با حیوانات توصیه شده است که همانا مهربانی و توجه به آن‌ها است.

بحث و نتیجه‌گیری

سلامت معنوی که چهار بعد را شامل می‌شود، علاوه بر رابطه با دیگران، رابطه فرد با خود، قدرت برتر و محیط را نیز در برمی‌گیرد و این سلامت هنگامی حاصل می‌آید که فرد به هر چهار بعد اشاره شده توجه داشته باشد. در بسیاری از پژوهش‌ها مؤید آن بوده است که دین با تأکید بر رابطه فرد با خداوند تأثیر به‌سزایی بر سلامت روانی افراد داشته و تا حد زیادی تسلی‌بخش انسان‌ها در مواجهه با مشکلات بوده است. به‌طور کلی همان‌طور که تفاسیر آیات کتب تورات و انجیل نشان می‌دهد، گرچه ترکیب سلامت معنوی به‌طور مستقیم در آیات وجود ندارد، اما در تمامی آیات این کتب جاری و ساری است این امر تأیید کننده آن است که همواره برای دستیابی به سلامت معنوی می‌توان به دین رجوع کرد و از تعالیم آن در جهت ایجاد و حفظ روابط سالم مدد جست و تا معنای زندگی برای بشر هر لحظه ملموس‌تر و با اتکا به آن به زندگی خود جهت دهند.

کلیدواژه: سلامت معنوی، مسیحیت، یهودیت، انجیل، تورات.